

İlâhiyat

İLÂHÎ ÂLEME DALABİLME

Hasan ÇELİKKAYA

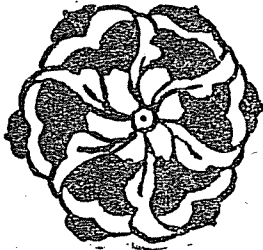
er kötülüğün esası: Allah'ı ve Ahireti unutmaktır. Gerek dünya, gerekse cemiyet olarak çektiğimiz ızdırapların temel sebebi budur. Gerçi «iyilik» ve «kötülük» anlayışları çeşitli cemiyet ve inanç sistemlerine göre değişirse de Allah (C.C.) katında gerçek din ancak İSLÂM olduğundan (1), mevzumuza İslâmî anlayışa göre işleyeceğiz. Zaten tek taraflı veya menfi telkin almamış salim akıllı bir insanın düşünebileceği «iyilik» ve «kötülük» anlayışları İslâmınkine uyar veya yaklaşır. Nitekim zaman zaman gayri müslim tetkik erbabından İslâm'a teslim olanların şahidi de oluyoruz. Hülâsa: sâlim düşünce her zaman İslâm'ı tasdik eder.

Her ne kadar dünya ızdırabının nedenleri bir veya yaklaşık ise de biz, herşeyden önce kendi cemiyetimizden sorumluyuzdur. Zaten sebep aynı oldukça varılacak hüküm her zaman ve her yerde aynı olur.

Bilhassa son asırda, ilmin ve tekniğin hızlı ilerleyişi ve feza çağıının açılması karşısında ferdlerimizde müşâhede etmekte olduğumuz bir gerçek vardır ki, o da: «İlme tapma veya İlâhî âlemden uzaklaşma»dır.

İNSANOĞLU HAYATI ANLIYAMAMISTIR

Zamanımız insanı, maalesef hayatı gerçek mânâda anlayamamış; ve, gittikçe görünene (maddeye, nefse) tapıp; görünmeyeni inkâra kaymıştır. Bunun neticesinde: «gününü gün etme» felsefesi, daha doğrusu safsatası ortaya çıkmış; «ayıp-günah» duyguları kalkmış; ve artık insanları frenleyebilecek başka bir vasıta bulunamaz olmuştur. Kabul etmek lâzımdır ki: insanlara, beşerî kanunların yaptıramadığını, İlâhî kanunların, yani İNANCIN kolaylıkla yaptırdığı bir gerçektir. Meselâ bir eyyamcı (gününü gün etmeyi düşünen inançsız) ile bir müslüman düşününüz. Müslüman, onun anlayışına göre, çok şeylerden mahrumdur. Meselâ: içki içmez, kumar oynamaz, yalan söylemez, hile yapmaz, zinaya yaklaşmaz, başkasının hukukuna tecâvüz etmez, beş vakitini (namazını) kılar, zekâtını verir, ve Ramazanda bir ay orucunu tutar... Müslümana bu temizliği sağlayan ancak İMAN'dır. Yoksa inançsız, kanun zoruyla, bir eyyamcı veya münkire bunların hiçbirini yaptıramazsınız. Meselâ hepsi dursa hergün, günde beşer vakit namaz kıldıramazsınız. Cemiyetimizin günden güne inkıraza (çöküşe) gidişinin nedenini bu noktadan da anlamak mümkündür herhalde: İMAN ZAYIFLIĞI.

Beşeri, beşerlikte zapteden yegâne ilâhî fren: İslâm inancı, yâni Allah korkusu ve uhrevî mes'ûliyetidir: Gizli ve âşikâre her yapılışın Allah tarafından görülüp tesbit edildiği, ve bunların hepsinden de yarın Huzuru İlâhî'de, yâni Mahşer Gününde sorguya çekileceği, ve mutlak (İlâhî) adalet üzere muamele göreceği inancıdır. Cenab-ı Hak (C.C.), bu ilâhî inanç frenini, mânevî polisi her ferde nasip etsin ki, insanlık da çektiği şu ızdıraptan kurtulsun ve huzur bulsun. Yoksa beşer kanunlarının yolunu bulmak her zaman mümkündür ve bulunuyor da.

Demiştik ki: Dünya, daha dünyayı anlayamamıştır. Doğrudur. Zaman zaman, kendisine büyük pâyeler verilerek ortaya atılan asrımızın «dünya görüş ve hayat mücadelelerini», ve cihanı karıştıran gürültülerini göz önüne getirir; üzerlerinde derin derin düşünürüm. Ve her defasında da Cenab-ı Hak (Azze ve Celle) nin: «Bu dünya hayatı bir eğlenceden, bir oyundan başka birşey değildir. Ahiret yurdu ise şüphesiz, asıl hayatın ta kendisidir, bunu bilmiş olsalardı» (2) ve benzeri âyet-i kerimelerini hatırlayarak insanog'luna acırım. Yâni dünyanın, daha dünyayı kavrayamadığını görerek büyük üzüntü duyarım. Bugün cemiyet ve hayat üzerine atılmış bütün teori ve incelemeler, felsefe sistemleri gibi bir çıkmaz içersindedirler. Sosyoloji tarihine bir göz atmak bu hakikati görmeğe kâfidir. Çünkü: Hakikata (İslâm'a) dayanmayan her görüş ve inceleme çürük ve temelsiz kalmaya mahkûmdur. Bu, bir söylenti değil, gerçektir. Hulâsa: bugünkü ortaya atılan hayat ve cemiyet görüşlerini bir cümle ile ifâde etmek gerekirse: «Körün filin ayağına yapışıp da, bu, fildir» demesi gibidir. Halbuki ayak, filin bir parçasıdır.

İLİM, İMANI İCABETTİRMEZ Mİ?

Ettirmesi gerekir. Zira Kâinat kitabı, Allah'ın varlığına ve birliğine şehâdet eder. Ancak kişilerin, önceden aldıkları peşin fikirler ve yanlış inanç telkinleri buna mâni olmaktadır. Aynı paraleldé yürüyen menfi neşriyat da bu karanlığı devam ettirmektedir. **İNSAN İSE DAİMA TELKİN VE NEŞRİYATIN ESİRİDİR.** Kişi, küçükten itibaren kendine ne telkî edilirse (umumiyetle) o olur. Meselâ: hıristiyanlık telkin edilirse hıristiyan olur: mevâlik verilirse müsevî olur; Müslümanlık öğretilirse müslüman olur; komünizm empoze edilirse komünist olur, vesaire vesaire. Nitekim bunlar birer hayat gerçeği değil midir? Peygamberimiz (S.A.V.) in: «Her çocuk İslâm fıtratı üzerine doğar (dini kabûl edip iman edecek kabiliyet ve istidattadır). Bu, kendisine lisan verilip meramını anlatacak zamana gelinceye kadar devam eder. Sonra anne ve babası onu, mensup olduğu dine göre: Yahudî, hıristiyan, mecusî yapar (veya müslüman olarak devam ettirir).» (3) hadîs-i şerifi de bunu tasdik eder. İtikâdî yanlış da olsa, yâni İslâm'a uymasa da bir Allahı kabûl eden her insan, kâinat kitabını çözdükçe Yüce Yaratanın kudretini bir kat daha anlar ve O'na bağlanır. (4). Bunun en yakın misalini de AY'a inmeyi başaran iki Amerikalı astronot vermiştir: Ay'a ayak bastıklarında dünya milletlerine şu mesajı göndermişlerdir: «Hadisenin büyüklüğünü düşününüz. Ve Allah'a duâ ediniz.» (5)

Artık doğmatiklere ve komünistlere «gözünüzü açın» demekten başka birşeyimiz kalmıyor.

KUR'AN-I KERİME GÖRE HAYAT

Hayatı gerçek mânâda kavrayabilmemiz için mutlaka Kur'an'ın beyanını bilmek lâzımdır. Çünkü hayatı en iyi bilen onu yaratandır, yâni Cenab-ı Hak'tır. O halde şimdi Kur'anı dinleyelim:

«Bu dünya hayatı bir eğlenceden, bir oyundan başka birşey değildir. Ahiret yurduna gelince: şüphesiz o, asıl hayatın ta kendisidir, bunu bilmiş olsalardı.» (El-Ankebût: 64)

«Dünya yaşayışının hali, gökten indirdiğimiz bir su gibidir ki, onunla yeryüzünün —gerek insanların, gerek davarların, hayvanların yiyeceği— nebatları (ağ gibi birbirine örülüp) karışmıştır. Tam, yer, zinet ve ihtişamını takınıp süslediği, sahipleri de onu (biçmeye, yemişlerini toplamağa, mahsullerini kaldırmağa) herhalde kâdir olduklarını sandıkları bir sırada geceleyin veya gündüzün ona emrimiz (don gibi, sel gibi, kasırga gibi bir âfetimiz) gelivermiştir ki sanki dün de yerinde yokmuş onu tâ kökünden koparılıp biçilmiş bir hâle getirmişizdir. İşte biz iyi düşünecek bir kavim (millet) için âyetleri böyle açıklarız.» (Yunus: 24)

«Bilin ki, (âhiret kazancına yer vermeyen) dünyaya hayatı ancak bir oyundur, bir eğlencedir, bir süstür, aranızda bir öğünüştür, mallarda ve evlâtlarda bir çoğalıştır. Bunun misali: Bitirdiği nebat ekicilerin hoşuna giden bir yağmur gibidir. Fakat sonra o nebat kurur da sen onu sapsarı bir hâle getirilmiş görürsün. Sonra da o, bir görçöp olur. (Dünya hayatını Ahirete tercih edenler için) Ahiret'te çetin azap vardır. (Ahireti dünyaya tercih edenler için ise) Allahtan mağfiret ve rıza vardır. Dünya hayatından faydalanış, bir aldaniş faidesinden başka birşey değildir.» (el-Hadîd: 20)

«Dünya hayatı bir oyundan, bir oyalamadan başka birşey değildir. Ahiret yurdu ise sakınacaklar (takvaya erecekler) için elbet daha hayırlıdır. Hâlâ aklınız başınıza gelmeyecek mi?» (el-En'am: 32)

«Ey cin ve insanlar cemaati, içinizden size âyetlerini nakleder, bu günümüzün (Kıyametin) gelip çatacağını inzar ile haber verir peygamberler gelmedi mi?» Ey Rabbimiz, diyecekler, nefislerimize karşı (kendi aleyhimizde) şahidlik ederiz.» Dünya hayatı onları aldattı da gerçek kâfir kimseler olduklarına, kendileri de kendi aleyhlerinde şahid oldular.» (el-En'am: 130)

«Ey insanlar, Rabbinizden korkun. Ne babanın evlâdına, ne de bizzat evlâdın babasına, hiç bir şeyle faide vermeyeceği (ilâhî hesap) gününden korkun. Şüphe yok ki Allah'ın va'di haktır. (Kıyamet mutlaka kopacaktır). O halde sakın sizi dünya hayatı aldatmasın. O aldatici şeytan sakın sizi Allah'ın (hilmine, mühlet verişine) güvendirip gaflete daldırmasın.» (Lokman: 33)

«O mal, o oğullar hep dünya hayatının zinetidir. Bâki kalacak iyi (amel ve hareket)ler ise Rabbinin nezdinde sevapça da hayırlıdır, amelce de.» (el-Kehf: 46)

«Kâfirlere dünya hayatı pek süslü gösterildi. İman edenlerden kimiyle eğleniyorlar. Halbuki (O müminler) Kıyamet gününde onların (kâfirlerin) üstündedir. Allah kimi dilerse ona hesapsız rızık verir.» (el-Bakare: 212) —

«Kadınlara, oğullara, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşe, salma güzel atlara, (deve, sığır, koyun keçi gibi) hayvanlara, ekinlere olan ihtiraskârâne sevgi insanlar için (şeytan tarafından) bezenip süslenmiştir. Bunlar dünya hayatının (geçici) birer fâidesidir. Allah (a gelince) nihayet dönüp varılacak yerin (Cennet'in) güzelliği onun nezdindedir.»

«(Habîbim) de ki: «Sizin bunlardan daha hayırlısını haber vereyim mi? Takvaya erenler için Rableri katında altlarından ırmaklar akan cennetler-ki orada ebedî kalıcıdır—, herşeyden temizlenmiş zevceler, Allahtan da bir rıza vardır. Allah kullarını hakıyla görücüdür.» (Ali İmran: 14-15) (6)

Ve daha bunlara benzer nice âyetler...

Görülüyor ki: dünya fânîdir, zevkleri geçicidir, ve aldattıcıdır. Kapılmamak lâzımdır. Yoksa dünya tamamen terkolunamaz. Keza bugünkü çılgın nesilde olduğu gibi, dünyadan gerçek mânâda zevk alabilmek için mutlaka Allahı ve Ahiret'i unutmak veya inkâr da gerekmez. Tükenmez saâdetin İMAN da olduğu unutulmamalıdır. «Dünya kâfirlerin, Cennet müminlerin» sözü yanlış anlaşılmaktadır. Aslında dünya bizimdir. Dünya müminin imtihan yeridir. Mümin Cenneti, ancak buradaki başarabileceği imtihana kazanabilecektir. Yoksa dünyaya uğramadan ve imtihana çekilmeden Cennete girecek bir insan yoktur. Mesele: dünya hayatı Allah'ın rızasına uygun bir hâle getirebilmektir.

Merhum bir âlimimiz bu hususu ne güzel özetlemiştir:

«İnsanın ebede uzanmış emelleri ve kâinatı ihâta etmiş fikirleri ve ebedî saâdetlerin nevilerine yayılmış arzuları gösteriyor ki: Bu insan ebed için yaratılmıştır ve ebede (Ahirete) gidecektir. Bu dünya ona bir misâfirhanedir ve Ahiret de bir bekleme salonudur.»

Ne mutlu dünyasını tanıyıp Allahına kavuşabilenlere!

İBRETLER

Meşhurdur. Fakat tekrarında mutlak fayda gördüğüm için yine tekrar ediyorum:

Bir gün devrin Halifesi Hârun-er Reşid, meşhur vâiz İbnü Semmak'ı yanına çağırır, ve kendisine, unutamayacağı bir nasihatta bulunmasını ister. Tam bu sırada Halifeye altın bir bardak içinde su getirirler. İbnü Semmak, derhal, bir altın bardak içindeki suya bir de Halifeye bakar, ve der ki:

— Bu bir bardak suyu bulamayacak olursan, (bulmak için) onun uğruna saltanatını fedâ edermisin?

Halife-Evet, şüphesiz ederim.

Vâiz-Peki, bu suyu içtikten sonra vücudundan çıkaramayacak olursan, onun çıkarılması uğruna saltanatını fedâ eder misin?

Halife-Evet, şüphesiz ederim, cevabını vermiştir.

İbnü Semmak, tekrar, mücevherle süslü tahta, altın bardağa ve bir de Halifeye bakmış:

«O halde, demiş, bir içim su ve bir avuç idrar değeri olmayan bir saltanata (dünyaya) güvenme ve Allahın rızasını almak için halka hak ve adâletle muâmele et.»

Kanûni Sultan Süleyman'ın meşhur beyti de hatırlardadır:

«Halk arasında muteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi»

Bunun için tasavvuf erbabı bir nefeste Allaha iki şükretmek lâzımdır der: Biri alabildiğimiz, diğeri de verebildiğimiz için.»

EVET, bütün bunlar; dünya, makam, şehvet ve şöretperestlerin kulaklarına birer küpe olmalıdır.

ÖGÜTLER (7)

Enes İbni Mâlik (R.A.) buyurmuştur ki:

«Gerçekten, yer her gün on kelimeyle nidâ eder. Der ki: «Ey âdemoğlu! Benim sırtımda gezip dolaşsın; dönüşün benim karnımadır. Benim üzerimde isyan edersin; içimde mahzun olursun. Sırtımda mal toplarsın; karnımda pişman olursun. Sırtımda haram yersin; halbuki kurtlar, seni benim karnımda yiyecektir. Üzerimde hile yaparsın, karnımda zelif olursun. Sevinçle sırtımda yürürsün; mahzun olarak içime düşersin. Sırtımda ışık ile gezersin; karnımda karanlıklar içine düşersin. Benim sırtımda topluluk içinde gezersin; içime yalnız olarak düşersin.»

«Karanlık beştir, (onu aydınlatan) kandiller de beştir: 1 — Dünya sevgisi karanlıktır, kandili takvadır. 2 — Günah karanlıktır, kandili tevbedir. 3 — Kabir karanlıktır, kandili «Lâ ilâhe illâllah Muhammedün Resûlüllah» tır. 4 — Ahiret karanlıktır, kandili salih ameldir. 5 — Sırat köprüsü karanlıktır, kandili yakındır (imandır)». (Hz. Ebu Bekr R.A.).

«Ümmetim üzerine bir zaman gelecek ki, onlar o zamanda beş şeyi sever, beş şeyi de unuturlar: 1 — Dünyayı severler, âhireti unuturlar. 2 — Ev ve apartmanları sever, kabirleri unuturlar. 3 — Malı çokça severler, hesabı unuturlar. 4 — Aile efradını severler, hurileri unuturlar. 5 — Nefislerini severler, Allah'ı unuturlar.

Onlar benden ayrılmışlardır, ben de onlardan.» (Hadis-i Şerif)

«Gerçekten mal toplamakta beş tehlike vardır. Toplanmasında meşakkât; ıslâm ile uğraşırken Allahın zikrinden geri kalmak; Kaçırıcısından ve hırsızından korkmak; cimrillik ismini yüklenmek, ve sâlih kişilerden ayrı kalmak.

Malı (fakir-fukaraya, lüzumlu yerlere) dağıtmada da beş fâide vardır: Mal arkasında koştuktan kurtulup rahat etmek, onu koruma endişesinden sıyrılıp Allahın zikriyle meşgul olmak; Çalıp çırpıcısından emin olmak; kerim ismini takınmak; maldan (aşırı) ilgi kesildiği için salih kişilerin sohbetine imkân bulmak.» (Hadis-i Şerif)

«Dört şey kalbin zulmetindendir: 1 — Fazla yemek (oburluk). 2 — Zalimlerle sohbet etmek, 3 — Geçmiş günahlarını unutmak, 4 — Tûl-i emel (imkânsız bir şeyi istemek).

Dört şey de kalbin nurundandır: 1 — Allah korkusundan karın açlığı, 2 — Salihlerle sohbet, 3 — Geçmiş günahları hatırlamak, 4 — Nefsin isteğini kısıtlamak.» (Abdullah İbni Mes'ud R.A.)

«Sizden evvelkiler ancak üç şeyle helâk olmuşlardır: 1 — Boş ve yersiz konuşmakla, 2 — Fazla yemekle, 3 — Fazla uyumakla.» (İbrahim Nehâf)

«Ne mutlu o kimseye ki, dünya onu terketmezden önce o, dünyayı terkeder. Kabre girmezden önce kabrini güzel amellerle hazırlar. Allahın huzuruna varmazdan evvel Allah'ı razı eder.» (Muaz oğlu Yahya R.A.)

«Dört şeyi dört şeyde aradık, fakat yolunu şaşırmışız. Onları başka dört şeyde bulduk: Zenginliği malda aradık, kanatkârlıkta bulduk. Rahatı servette aradık, az malda bulduk. Lezzetleri nimette aradık, sıhhatli bedende bulduk. Rızkı yerde aradık, gökte bulduk.» (Hâmid-i Leffaf R.A.)

«Ademoğlunu dört yağmacı karşılar: 1 — Ölüm meleği ruhunu, 2 — Mirascılar malını, 3 — Kurtlar cismini, 4 — Haklı dâvacılar da kıyamet gününde amelini yağma ederler.» (Bazı hikmet sahipleri)

«AZ GÜLSÜNLER, ÇOK AĞLASINLAR»

Çok gülmek, mutlaka kalbi karartan birinci âmillerdendir. Bir insanın, devamlı kahkahalar atması, duygusuzluğunun, az düşünceli oluşunun, veya bu duruma yuvarlanmakta oluşunun bir âlametidir. Tıpkı çılgin neslimizin hâli gibi.

Hz. Ömer (R.A.) Efendimiz buyururlar ki:

«Gülmesi çok olanın heybeti azalır. İnsanları küçümseyen insanlar tarafından küçümsenir. Bir şeyi çokca yapan o şey ile tanınır. Sözü çok olanın hatası çok olur. Hatası çok olanın hayası az olur. Hayası az olanın kalbi ölmüştür.» (Münebbihat'tan)

Peygamberimiz (S.A.V.) de: «Gülmesi çok olan kimse, on âkıbetle cezalanır: 1 — Kalbi ölü 2 — Utanma hissi kalmaz, 3 — Şeytan onun hâline sevinir, 4 — Rahman olan Allah ona gazap eder, 5 — Mahşer gününde hesabı ağır olur, 6 — Kıyamet günü Peygamber (S.A.V.) ondan yüz çevirir, 7 — Melekler ona lânet eder, 8 — Yerlerde ve göklerdeki her şeyi unuttur, 10 — Ahiret gününde rezil olur.» buyururlar. (Münebbihat'tan)

Yine: «Allah'ın haram kıldığı şeylerden sakın ki insanların en ziyâde ibâdet edeni olasın. Allahın sana ayırdığı paya razı ol ki insanların en zengini olasın. Komşuna iyi muamele et ki mümini kâmil olasın Kendin için sevdiğini başkası için de sev ki kâmil bir müslüman olasın. Bir de çok gülmek. Zira çok gülmek kalbi öldürür.» buyururlar. (Muhtar-ül Ehâdis Terc. Hadis No: 21)

Âhiretini garantileyemeyen insan kolay kolay gülemez. Kaldı ki bugün insanoğlu, günah ve zulüm deryası içinde yüzmektedir. Bunun için Cenab-ı Hak (Azze ve Celle), Kur'an-ı Kerim'in de buyurur ki: «Artık irtikab etmekte oldukları günahların mukâbili olarak az gülsünler, çok ağlasınlar onlar.» (et-Tevbe: 82)

Tekrar edelim: İslâm'ın merhameti ve Uhrevi mes'uliyetiyle frenli bir insan, asla dünyayı yıkan kahkahalar atamaz.

EN BÜYÜK MÜRŞİD ÖLÜMDÜR

Cenab-ı Hak (C.C.) buyurur ki:

«Her nefis mutlaka ölümü tadacaktır. Biz sizi imtihan olarak şerler ve hayırlarla denemekteyiz. Sonunda hepiniz bize döndürüleceksiniz.» (el-Enbiya: 25)

(Habibim) de ki: «Sizin hakikaten kaçıp durduğunuz ölüm yok mu? O, size mutlaka erişecektir. Sonra hepiniz, gizliyi de âşikârı da bilen Allah'a döndürüleceksiniz de O, size ne yaptınızsa hepsini birer birer haber verecek (ve ona göre muamele edecektir.» (el-Cum'a: 8)

«(Evet), her ümmet için bir ecel vardır. Binaenaleyh ecel gelince onlar ne bir saat geri bırakılabilirler, ne bir saat (an) öne alınabilirler. (Yunus: 49)

Peygamberimiz (S.A.V.) de buyururlar ki:

«Gerçek, yer hergün günde 70 defa üzere âdemoğluna şöyle seslenir: Ey âdemoğluları, istediğinizi, istahlandığımız (her şeyi dilediğiniz gibi) yeyiniz. Allah'a yemin ederim ki, ben de sizlerin etlerinizi ve derilerinizi (muhakkak) yiyeceğim.» (8)

«Bana Cibril (A.V.) geldi ve dedi ki: «Yâ Muhammed! İstedığın kadar yaşa (sonunda) öleceksin. İstedğini istediğin kadar sev (sonunda mutlaka ondan) ayrılacaksın. Dilediğini dilediğin gibi yap (mutlaka) karşılığını bulacaksın. Bil ki: Müminin şerefi, geceleyin kıyam (edip Allah'ı anması), izzeti de halktan müstağni kalmazdır.» (9)

Şu halde: Biz onu, yâni ölümü, istesek de istemesek de o, bizi isteyecek; ve Allah'a hesap vermeye götürecektir. O halde: nasıl dünyada başıboş, gâyesiz dolaşabiliriz?

Öldükten sonra dirilmek hususunu yine Yüce Rabbimiz cevaplandırıyor, ve buyuruyor ki:

«Hakikat, bu (kâfir) ler, o çabucak geçen (dünyayı) severler. Önlerindeki o çetin hesap gününü (Ahireti) terkederler.» (10) «İnsan zanneder mi ki, herhalde biz onun kemiklerini toplayıp bir araya getirmeyeceğiz? (diriltmeyeceğiz?). EVET, biz parmak uçlarını bile iâde etmeye kaadiriz. Fakat insan, önündeki o kıyameti yalanlamaktadır. «Kıyamet günü de ne zaman mış?, diye sorar. (Hayır, hakikat öyle değildir. Kendisini alabildiğine kınayan nefse yemin ederim ki, (siz öldükten sonra mutlaka diriltileceksiniz). (II). «Zira öldürecek de, diriltecek de şüphesiz biziz. Dönüş de ancak bizedir.» (12). «Yâ... Biz İLK YARATIŞTA ACIZ MI GÖSTERDİK Kİ TEKRAR DIRİLMekten ACIZ OLALIM?). Hayır, hayır. Onlar (inkârcılar), yeni yaratıştan (tekrar dirilmekten) şüphe içindedirler.» (13). «O (insan), kendisinin bir meniden yaratılışını unuttu da bize bir misal getirdi: «Bu çürümüş kemiklere kim can verecekmış?» dedi. (Habibim) de ki: «Onları ilk Yaratan (ALLAH) diriltecek. (Hiç yoktan yaratmaya kaadir olan, hiç kemiklere can veremez mi). O, her yaratmayı hakkıyla bilendir.» (14)

Nitekim Resûlüllah (S.A.V.) Efendimiz de: «Adem oğlunun bütün vücudunu toprak yer (eritir). Ancak kuyruk (sokumu) kemiği müstesnadır (o çürümeyecektir). İnsan ondan yaratıldı ve (öldükten sonra da yine ondan) teşekkül edip (diriltilecek) tir.» buyururlar. Yâni Cenab-ı Hak, nasıl gökten yağdırdığı yağmurlarla yeryüzünü (tohumundan) yeşertiyorsa, insanın tohumunu teşkil eden kuyruk kemiklerine vereceği hayat suyu ile de irsanları tekrar diriltecektir. O, herşeye kaadirdir. (15)

Mevlânâmız da şöyle der: «Batmayı gördün ya doğmayı da seyret. Güneşle aya hiç batmaktan bir ziyan gelir mi? **YERE HANGİ TOHUM EKİLDİ DE BİTMEDİ? İNSAN TOHUMUNU BİTMEMEYİ DİYE ŞÜPHE Mİ EDİYORSUN?** Toprağa konulduğumu sanıyorsun, değil mi? Halbuki ayağımın altında bu yedi gök vardır.»

Bunun için Aleyhissalâtu Vesselâm daima: «Lezzetleri mahveden ölümü çok düşününüz. Kabirleri ziyaret edin. Onlar size âhireti hatırlatır. Size vaaz-u nasihat olarak ölüm yeter» buyururlardı.

HAZRETİ ALİ (R.A.) IN BİR HUTBESİ

Düşünce sahibi insanlığın ilâhî âleme dalabilmesine ve Rabbisine bağlanmasına belki bir vesile olur ümidiyle, son olarak, Hz. ALİ (R.A.) Efendimizin bir hutbe-i Şeriflerini naklediyorum:

«Hamd Allah'a mahsustur. O'na hamdeder, O'ndan yardım isterim. O'na inanır, O'na güvenirim. Ve şehâdet ederim ki **ALLAH'TAN BAŞKA TANRI YOKTUR. O BİRDİR, ORTAĞI YOKTUR. MUHAMMED O'NUN KULU VE ELÇİSİDİR.** Sizi hastalıktan kurtarmak, ve gafletten uyandırmak için Muhammed'i hidâyet ve hak din ile gönderdi.

Biliniz ki öleceksiniz. Öldükten sonra dirilecek, Alah huzurunda durup amellerinizden hesap verecek ve amellerinize göre ceza (karşılık) göreceksiniz.

DÜNYA HAYATI SİZİ ALDATMASIN. Çünkü: dünya, belâ, ile süslenmiş, zeval ile tanınmış, zulüm ile vasıflanmış bir evdir. İçindekilerin hepsi yokluğa mahkûmdur. Bu dünya ehli arasında bir çekişme, bir öğünme konusudur. Bir halde durmaz. Buraya gelen misafir şerrinden emin olmaz. Dünya halkı, kâh genişlik ve sevinç içerisinde, kâh belâ ve gurur içerisinde. Değişik durumlar, dönüp dolaşan zamanlar. Burada yaşamak kötü, buranın bolluğu ve serveti devamsızdır. Dünya, kendi 'sakinlerini, okla-riyle, birtakım hedeflere doğru atmaktadır. Herkes ondan nasibini alacak ve sonunda ölümün tadını tadacaktır.

EY ALLAH'IN KULLARI, biliniz ki, siz, içinde bulunduğunuz göz kamaştırıcı dünyada, sizden öncekilerin yolundasınız. Onlar sizden daha uzun ömürlü, daha kuvvetli, onların şehirleri daha ma'mur, eserleri geride kaldı. Muhkem yapıları sarayları, rahat yastıkları; harâbede topraktan yapılan kabirlerdeki taş ve topraklarla değiştirdiler.

Kabirler birbirlerine yakındırlar ama sakinleri, bir ma'mûrenin yalnız kalan halkı, bir mahallenin durmadan didinen ehli arasında gariptirler. Artık onlar i'mar ile uğraşamazlar. Birbirlerine yakın komşu olmalarına rağmen komşuların ve kardeşlerin gidip gelişleri gibi aralarında bir münasebetleri yoktur. Nasıl gidip gelsinler ki? Yokluk, onları göğsünde öğütmüş, etraflarını taş-toprak bürümüştür.

Rahat ve sevinç içerisinde yaşadıkten sonra ölüp parça parça oldular. Dostları kendilerine acıdı, götürüp toprağa koydular. Ve onlar bir daha dönmemek üzere gittiler. Heyhat: «Bu bir sözdür ki söyleyeni O (Allah) dir. Onların ötelinde tekrar dirilecekleri güne kadar bir berzah vardır.» (17)

Farz edin ki siz de onlar gibi mahvoldunuz, o gidilecek yerde yalnız kaldınız. Kabrin sizi içine aldığı düşününüz.

Ve nihayet işler sona erip kabirlerin açıldığı, «göğüslerde gizli kalan sırların dışarıya döküldüğü», Melik-ül Celil-ül Cebbâr'ın önünde hesap vermek üzere durduğunuz zamanı tasavvur ediniz. O zaman hâliniz nice olur? Geçmiş günahlardan ötürü kabler titrer, perdeler kalkar, örtüler kalkar, bütün ayıplarınız, sırlarınız meydana çıkar.» İşte orada her nefis, kazandığı ile cezalanır (karşılık görür).

Ve bir âyet-i kerime:

«İşte bu (Kur'an)-onunla tehlikelerden haberdar edilsinler, O'nun (Allah'ın) ancak bir tek Tanrı olduğunu kilsinler, akl-ı selim sahipleri iyice düşünüp öğüd alsınlar diye bütün insanlara bir tebliğdir.» (İbrahim suresi, âyet: 52)

Rabbimiz, bizleri iman ve İslâm'dan ayırmasın. O insanlığa da basiret ve hidayetler nasip eylesin. (Amin)

Velhamdülillâhî Rabbil âlemin: Hemd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

- 1) — Ali İmran Suresi, âyet: 19, 85; el-Mâide: 3
- 2) — Ankebût Suresi, âyet: 64
- 3) — Muhtâr-ül Ehâdis-in Nebeviyye Terc., Hadis No: 882
- 4) — el-Fâtır: 28
- 5) — 22/7/1969 tarihli Bâbâlıde Sabah Gazetesi, (HA)
- 6) — Ayet-i kerime mealleri, merhum H. B. Çantay'ın «Kur'an-ı Hakîm ve Meâl-i Kerim» Tefsirinden
- 7) — Münebbihat (İbnü Hacer-il Askalâni) Tercemesinden
- 8) — Muhtar-ül Ehâdis-in Nebeviyye Terc. No: 299
- 9) — Muhtar-ül Ehâdis-in Nebeviyye Terc. No: 12
- 10) — ed-Dehr: 27
- 11) — el-Kiyâme: 2-6
- 12) — Kaaf: 43
- 13) — Kaaf: 15
- 14) — Yâsin: 76-81
- 15) — Müslim, Muhtâr-ül Ehâdis-in Nebeviyye
- 16) — Müminun Suresi: 100
- 17) — Necim Suresi: 31